

קהילה יקרה שלום,

אנחנו רגע לפני ראש השנה העברית החדשה, ובפתיחת שנת הפעילות השנייה של האגודה. קשה להאמין שעברה שנה, ואנחנו עדיין בתוך שגרת מלחמה ושהחטופות והחטופים לא איתנו. אנחנו ממשיכות להתפלל לשובם ולשלומם של אנשי ונשות כוחות הביטחון וההצלה.

בתוך כל זה, הצלחנו לקיים לפני כשבועיים את אירוע פתיחת השנה של האגודה בירושלים, אליו הגיעו חברות. ימים וידידות. ימים מכל רחבי הארץ. זו הייתה עבורנו תזכורת לאיכויות שיש במפגש האישי וכמה חשוב לייצר עוד ועוד מפגשים מקצועיים אנושיים, לחבר ולהעמיק את הקשרים של הקהילה שלנו. למי שפיספסה, בחודש הבא יתקיימו מפגשי הקהילה שלנו ואנחנו מחכות מאוד להפגש שוב (הזמנה בהמשך הניוזלטר). החודש התחלנו לקדם את הקמת הפורום של החינוך המיני בחינוך המיוחד בהובלתן של סהר גל, יפעת גרשנוביץ, יפעת דהן, סיגל וינטר ורחלי הוד אביב, פורום שני שמצטרף לפורום של החברה הערבית שכבר עובד במרץ, לצד פורומים נוספים שקורמים עור וגידים. הקמת הפורומים האלה הם חלק מהמטרות שהצבנו לעצמנו באגודה, שהן לפתח קהילות סביב תחומים ספציפיים בתוך החינוך המיני הכללי. במקביל, אנחנו ממשיכות להיות קשובות לקולות שעולים מהשטח; אחד מהצרכים שזיהינו הוא הצורך בהעמקת הידע ובכלים מקצועיים. לכן בחרנו לייצר השנה כנס מקצועי נוסף שיתקיים בחורף ויעסוק באמצעי מניעה. בנוסף, אנחנו עובדות על ערכת הסברה למחנכות. ימים למיניות שתושק בקרוב. הערכה תכלול אמצעי הדרכה שונים, דגמים של אמצעי מניעה ועוד. השנה נתחיל גם בהקמת מאגר המידע של האגודה, פרויקט גדול שעוד נרחיב עליו בהמשך, אז שווה לעקוב! וכל זה לא היה יכול להתאפשר לולא התמיכה שלכם.

אנחנו רוצות להודות לכל מי שחידשה חברות וידידות השנה - זה נותן לנו המון מוטיבציה להמשיך וליצור. תודה גם לכל המצטרפות. ימים החדשות. ימים (30 מהם רק במהלך החודש האחרון!). הקהילה שלנו הולכת וגדלה וזה בהחלט מורגש בהתגייסות שלכם, במילים הטובות וברצון לקחת חלק. בשביל שנצליח להמשיך לעשות את מה שאנחנו עושות וגם לייצר דברים נוספים, אנחנו ממשיכות לגייס חברות וחברים, ידידות וידידים חדשים לאגודה. אנא עזרו לנו להמשיך ולהפיץ את הבשורה לכל מי שיש לו. זיקה לשדה החינוך המיני, להצטרף אלינו. אנחנו גם מזמינות אתכם שוב, להשתתף ו/או להוביל כל פעילות קיימת או ליצור אחת בעצמכם. האגודה היא של כולנו! גם המידעון הזה הוא בסימן אקטיביזם, חדשנות ושינוי, ואנחנו מקוות שהוא יתן לכם הרבה כח והשראה.

שתיה שנה טובה יותר, עם עשייה חינוכית עשירה ומשמעותית. שהחטופות והחטופים ישובו אלינו ושהשקט ישוב למחוזותינו במהרה, אמן, שלכם,

עתר רוזנפלד

מנהלת פיתוח ותפעול,
האגודה לחינוך מיני בישראל

האגודה לחינוך מיני בישראל
מזמינה אתכם להפגש!

מפגשי קהילה

ירושלים - 13.10.24

באר שבע - 13.10.24

חיפה - 15.10.24

תל אביב - 15.10.24

השתתפות במפגשי הקהילה היא ללא עלות לחברות. יידידות. אגודה ומונחת בהרשמה מראש.
המפגשים יתקיימו בשעות 10:00-13:00.

בחודש הבא יתקיים הסבב הראשון של השנה של מפגשי הקהילה שלנו!

אנו שמחות מאוד לשוב ולהפגש פנים אל פנים בקבוצות אינטימיות. מפגשי הקהילה הם ההזדמנות שלנו להכיר אחד את השנייה, לחלוק ידע, לשתף בדילמות מקצועיות, ללמוד ולקדם שיתופי פעולה מקצועיים. מפגשי הקהילה יתקיימו בארבעה מיקומים שונים (פתיחת קבוצה מותנית במינימום הרשמה).

להרשמה ללא עלות לחברות. ים וידידות. ים האגודה

האגודה לחינוך מיני בישראל מזמינה את חברי. ו. וידי. ו. האגודה למפגש בנושא

דילמות אתיות בחינוך המיני

במפגש נדון בתיאורי מקרה מהשטח וננתח דרכי התמודדות בראי הקוד האתי של האגודה לחינוך מיני בישראל

מנחה: יעל טל-פואה
מנהלת מטה החינוך וההסברה באגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל.

27.10.24
בשעה 20:30, בזום

השתתפות בהרצאה היא ללא עלות לחבר. ו. וידי. ו. אגודה ומונחת בהרשמה מראש

ב-27.10.24 נקיים מפגש בנושא דילמות אתיות בחינוך המיני.

במפגש נדון בסוגיות אתיות שמעסיקות אתכם, ננתח יחד דרכי התמודדות, ונרענן את הקוד האתי של האגודה עליו אתם חתומות. את המפגש תנחה יעל טל-פואה, יו"ר ועדת האתיקה של האגודה. על מנת להתאים את המפגש לצרכים שלכם, נשמח שתענו על **שאלון מקדים קצר**. אנחנו מזמינות את כולם להצטרף למפגש החשוב הזה.

להרשמה למפגש

איך לדבר על מיניות ויחסים בבית

איך להתייחס לכל מה שהם נחשפים אליו במסכים? ←

איך לדבר על התנסויות ראשונות עם הילד? ←

איך לדבר עם הילדה שלי לפני יציאה למסיבה? ←

בוובינר תקבלו ידע וכלים פשוטים שיכולים להפוך את השיחות על הנושאים החשובים האלה לנגישות ונעימות.

וובינר להורים לילדים בגיל

ההתבגרות

ביום ראשון ה-29.9.24 בשעה 20:30 יתקיים וובינר חינמי עם מענה לשאלות של הורים סביב סוגיות של לבוש, פורנוגרפיה ופעמים ראשונות.

[לפרטים ולהרשמה ללא עלות <<](#)

הכנס השנתי של עמותת עלם

יעסוק השנה בעבודה עם בני נוער בצל המלחמה. הכנס יתקיים ביום שני, ה-28.10.2024 החל מהשעה 8:30 בסינימטק תל אביב.

[לפרטים ולהרשמה ללא עלות <<](#)

יום עיון בנושא בני נוער ופורנוגרפיה -

מניעה והתערבות בעידן הסמארטפון

המרכז הישראלי להתמכרויות מזמין אנשי ונשות טיפול וחינוך, ליום עיון ייחודי שיעסוק בהתנהגויות מיניות בגיל ההתבגרות, בזיהוי סימני אזהרה להתמכרות לפורנוגרפיה ובדרכי ההתערבות העומדים לרשות אנשי המקצוע. יום העיון יתקיים ביום חמישי, ה-7.11.24 ברמת גן.

[להרשמה מוקדמת <<](#)

מה ניתן (ואפילו כדאי) ללמוד מאנשים עם מוגבלות על מיניות?

רות ביגר, מחנכת למיניות מיטיבה, עורכת דין ופעילה חברתית למימוש זכויות של אנשים עם מוגבלות ולהטב"ק. משוררת ואוצרת פרויקטים בנושא מוגבלות ונגישות. מתמודדת עם פוסט טראומה מורכבת ואמא של יובל ושל נעמה. יובל אוטיסט דו-קוטבי.

נתונים והגדרות:

בישראל יש כ- 1.7 מיליון אנשים עם מוגבלות המהווים 18% מכלל האוכלוסייה[1]. מאז פרוץ מלחמת חרבות ברזל נתונים אלה נמצאים בעלייה והצפי של משרד הביטחון הוא שעד סוף 2024 יתווספו כ-20,000 פצועים. ות לאגף השיקום[2]. למרות המספרים הגדולים, אנשים עם מוגבלות חווים הדרה ואפליה בכל תחומי החיים כגון חינוך, בריאות, דיור, ניידות, תעסוקה, אוטונומיה על קבלת החלטות, מוגנות בזמן חירום וביטחון אישי, פנאי, תרבות וכמובן - מיניות. אפליה או יחס עוין, מזלזל או פטרוני כלפי אדם בשל היותו עם מוגבלות מכונה אייבליזם (ableism), יכולתנות או נכותנות.

חוק שיוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות מגדיר אדם עם מוגבלות כאדם עם לקות פיזית, נפשית או שכלית לרבות קוגניטיבית אשר משפיעה על התפקוד ומגבילה אותו באופן מהותי באחד או יותר מתחומי החיים העיקריים[3]. מוגבלות יכולה להתבטא בצורות שונות אצל אנשים שונים, להיות זמנית או קבועה, מולדת או נרכשת במהלך החיים, נראית לעין או בלתי נראית (שקופה). מכאן שבכל כיתה אליה ניכנס ובכל קבוצה או פורום בהם נפעל סביר להניח שיהיו ילדיסות, נוער או מבוגרים עם מוגבלות, בין אם נראה זאת ובין אם לאו.

I Have a Dream

בבסיס החוק עומדת הגישה לפיה מוגבלות היא לא רק מצב אישי-פרטי אלא במידה רבה תופעה כלכלית, תרבותית ופוליטית, ותוצאה בלתי נמנעת של חברה שנבנתה ומתנהלת על בסיס הנחות יסוד, צרכים ואינטרסים של אדם "נורמלי" ו"תקין" מבחינה גופנית, נפשית, שכלית או קוגניטיבית. גישה זו המכונה "הגישה החברתית של המוגבלות" התפתחה בשנות השישים והשבעים של המאה העשרים בעקבות פעילותן של תנועות הנכים בארה"ב ובאנגליה ומלווה מאז ועד היום בכתיבה תיאורטית ביקורתית ענפה אשר מכונה "לימודי מוגבלות"[4]. המשמעות שייחסתי למוגבלות שלי ולהיותי אמא לאדם עם מוגבלות השתנתה לאורך השנים. הבנתי שמוגבלות עבורי היא לא רק שאלה של חינוך מיוחד או אחוזי נכות אלא חלק משמעותי מהזהות שלי (בדומה לזהות מינית, מגדרית, דתית וכו'). הבנתי שאני לא לבד, שאני חלק מקהילה גדולה ומתנועה חברתית, פוליטית ואידאולוגית, אשר חותרת ליצירת שינוי ממשי. כך, לצד המורכבות והקושי התחלתי לחוש גם במשקל הסגולי החיובי של הזהות הנכה בחיי[5].

המאבק לשיוויון זכויות לא נשים עם מוגבלות, בדומה לתנועה האפרו-אמריקנית לזכויות אדם, התנועה הפמיניסטית והמאבק לשיוויון זכויות לקהילה הגאה, מגלם בתוכו שאלות וערכים שהדיון בהם משמעותי ורלבנטי לא רק עבור אנשים עם מוגבלות אלא לכל אדם באשר הוא, ולחברה כולה. חינוך בכלל, ושדה החינוך המיני בפרט, נסמכים על ערכים ותפיסות חברתיות שהתגבשו לאורך המאבקים הללו ובזכותם. כפי שלא נעלה על הדעת, למשל, חינוך מיני שלא מושתת על השאיפה לשיוויון מגדרי, כך, לדעתי, חשוב שכמחנכות למיניות נכיר את העשייה והחשיבה הביקורתית בתחום לימודי מוגבלות ונבחן כיצד הן יכולות להשפיע על הערכים והפרקטיקות שלנו כמחנכות למיניות. אבל לפני הכל, בואו נכיר בקצרה את המצב הקיים.

סטיגמות כלפי מיניות של אנשים עם מוגבלות

סטיגמות אינן נחלתם של אנשים חשוכים שנמצאים הרחק אי שם. האמת הכואבת היא שכולנו נושאים. ות אותן איתנו מבלי דעת כתוצאה מתהליכים סמויים של הבניה חברתית ומעצם היותנו חלק מחברה אייבליסטית במהותה.

בתרגיל אסוציאציות שאני מעבירה במפגשים עם הורים לילדים. ות עם מוגבלות, בכל פעם מחדש, מופיע על הלוח פער שקיים גם בתוכי כאמא לאדם עם מוגבלות בין האסוציאציות למילה "מיניות" שכוללות מילים כמו חופש, עונג, חיבור, אהבה, תקשורת, תשוקה וכו' לבין האסוציאציות ל- "מיניות ומוגבלות" אשר לרוב כוללות מילים כמו ניצול, בדידות, פגיעות מיניות, סכנה, חוסר הבנה וכו'. בנוסף לדאגה ההורית, הפער הזה משקף סטיגמות לפיהן אנשים עם מוגבלות נטולי מיניות, או לחלופין בעליות דחפים מיניים בלתי נשלטים. אנשים עם מוגבלות נתפסים. ות כפגיעים. ות ומיניות נתפסת כפרקטיקה שיש בה פוטנציאל לניצול וסכנה ומכאן המסקנה הלכאורה מתבקשת שרצוי שלא תהיה להם. מיניות או שיש להגן עליהם. מפניה, בדומה לילדים או לתינוקות רכים. מקור נוסף לסטיגמות היא התפיסה שמי שמוגבל בתחום אחד יהיה חסר שיקול דעת או מוגבל בתחומים נוספים ובכלל זה בתחום המיני. סטיגמות אלה ואחרות נמצאות בכל מרחב אפשרי (משפחתי, חינוכי, טיפולי, רפואי ותרבותי) ובצירוף בושה, היעדר לגיטימציה וחסמים נוספים מביאות למחסור במידע ובחינוך נגיש למיניות מיטיבה.

מה אנחנו, כמחנכות למיניות, יכולות לעשות?

על קצה המזלג - אנחנו יכולות להזכיר לעצמנו את המובן מאליו - שהזכות למיניות היא זכות יסוד של כל אחד ואחת מאיתנו ללא הבדלי דת, גזע, לאום, מין, מגדר או מוגבלות. אנחנו יכולות להיעזר ב**מודל ה-PLISSIT** ולתת דגש על מתן רשות (Permission) ישירה ועקיפה למיניות של אנשים עם מוגבלות למשל, בכך שגם ויזואלית וגם מבחינת תכנים נשתדל לכלול ייצוג של אנשים עם מוגבלות בהקשר של מיניות חיובית בהרצאות ובמצגות שלנו (כחלק מהדוגמאות והשאלות שאנחנו מביאות, למשל - יעל, אוטיסטית בת 13 שואלת האם זה נורמלי להימשך גם לבנים וגם לבנות), בפוסטים ברשתות החברתיות, על גבי פלאיירים וחומרים פרסומיים וכו'.

אני מזמינה אותנו להתבונן לתוכנו פנימה בעיניים טובות ולא שיפוטיות ולשאל בסקרנות ובאומץ - אילו סטיגמות, חששות או פחדים אני מחזיקה? מה עולה בי אם, למשל, הייתי נשאלת שאלה בקשר ליחסי מין שנער או נערה עם מוגבלות רוצים לקיים בפעם הראשונה? מהיכן הרגשות האלה נובעים לדעתך? מהם המקורות האישיים, המשפחתיים וההיסטוריים שלהם? ואפשר להמשיך ולחשוב: אילו מנגנונים חברתיים, כלכליים ופוליטיים משמרים אותם ואילו אינטרסים הם משרתים? מי מרוויחה מכך שסטיגמות האלה נשארות בסביבה ומי מפסידה? על מי הן באמת משפיעות?

לסטיגמות כלפי אנשים עם מוגבלות יש שורשים עמוקים ועתיקים. החל ממופעי Freek Shows שהיו פופולריים החל מימי הביניים ועד לשנות ה-40 של המאה הקודמת בהם אנשים עם מוגבלות הוצגו לראווה כסטיות של הטבע וכאובייקטים מסקרנים-דוחים, וכלה באידאולוגיה אאוגינית (eugenic approach) לפיה אנשים עם מוגבלות נתפסו כאיום קיומי על השבחת המין האנושי ושימשה כהצדקה לבידוד מיני ועיקור המוני כפוי של 60,000 אנשים עם מוגבלות התפתחותית בארה"ב בין השנים 1927-1957 [6]. אני מאמינה שכל שנחשוף את הוראות הבימוי האישיות, החברתיות וההיסטוריות של הסטיגמות הללו, כך כוחן ייעלם. אני גאה ושמחה להיות חלק מהקהילה הנפלאה הזו שלנו ורוצה לנצל את ההזדמנות ולברך על הקמתו של **פורום החינוך המיני בחינוך המיוחד באגודה**. אני מאמינה בכל ליבי בכוחנו המשותף להביא לשינוי בתחום החשוב הזה ומצפה לכך בהתרגשות גדולה.

מוגבלות היא כלי רב עוצמה לחשיבה מחדשת על מיניות

1.

מוגבלות תובעת מאיתנו להתבונן בחלקים פגיעים בעצמנו ומחייבת אותנו לבחון לעומק, לפעמים עד כדי חוסר נוחות, ולשאל - מה הופך אותנו לראויים. ות למיניות, לאהבה או לעונג? עד כמה הערך העצמי שלנו תלוי ביכולות הפיזיות או המנטליות שלנו? החוויה והחשיבה התיאורטית שבבסיס לימודי מוגבלות מערערת על תפיסות הישגיות מבוססות יכולת ומציעה להתייחס אליה באופן רב מימדי, המכיר בכך שקיים מגוון עצום של דרכים בהן בני אדם שייכים ותורמים לעולם. מבחינת חינוך מיני, תפיסה רב מימדית של המושג "יכולת" מייצרת שיח שמתבונן במירוץ הבלתי אפשרי להישגים והצלחה בשדה המיניות, בין אם משמעותם זיקפה, אורגזמה, חדירה, או כל תוכן אחר שנצבע בגוון הישגי. זוכרות את הפתיח של משחקי המכביה "יותר מהר, יותר גבוה, יותר חזק"? או את האמרה "נפש בריאה בגוף בריא"? מוגבלות עושה מקום בעולם ובמיטה לנפש שהיא לא בהכרח בריאה בגוף שהוא לא בהכרח בריא ומזכירה לנו שמיניות היא לא ענף ספורט תחרותי. היא מלמדת אותנו להאט את המירוץ ולהתבונן במה שקיים כרגע, במה שאפשרי בנקודת הזמן הזו. מבחינת תפקוד, מיניות בגיל 85 תהיה ככל הנראה שונה ממיניות בגיל 18. אך האם היא פחות טובה, פחות ראויה או משמעותית?

2.

מוגבלות מעירה מתרדמתם שרידים של אידאולוגיה אאוגנית לפיה רק היפים, הצעירים והבריאים בגופם ובנפשם ראויים למיניות. האידאולוגיה הזו דבקה בכולנו ושתולה עמוק בליבה של תפיסת היופי בתרבות המערבית, תוך שהיא מקדשת שלמות פיזית, עיניים כחולות, שיער בלונדיני, ניתוחים פלסטיים ותחרויות יופי. טובין סיברס, הוגה דעות מתחום לימודי המוגבלות, מכנה את אידאל היופי חסר הפגמים הזה: "יופי מסחרי", ומצביע על כך ששורשיו נעוצים בתרבות היופי שהתנסחה בגרמניה הנאצית. כנגד, הוא טובע את המושג "יופי אסתטי", אשר רואה בשונות האנושית את חזות היופי מתוך תפיסות מרחיבות ומגוונות יותר של המראה האנושי. מוגבלות מציבה מראה שאם רק נתבונן בה, נוכל לפגוש את הזכות שנתונה לכולנו להיות ראויים גם בלי להוריד חמישה קילו או לשרטט קוביות בבטן. מעבר לכך - אנשים עם מוגבלות נראית לעין "זוכים" פעמים רבות להערות, נעימות או הסטה מבט מבוהלת/נגעלת, אולי כשרידיים תרבותיים של מופעי ה-Freek Shows. אני לא מפסיקה להתרגש מגישות חדשות ליופי שאקטיביסטיות ואמניות נכות עכשוויות מנסחות. דווקא מתוך חוויות החיים הזו מוצע מנגנון התבוננות הפוך אשר דוחה את המבט התרבותי החיצוני ומנסח תפיסות יופי אוטונומיות מבפנים החוצה. בדיוק הפוך מאמא של שלגייה שמביטה בעצמה במראה, אבל פונה למבט השיפוטי-חיצוני ושואלת "מי הכי יפה בעיר?". אין לאף אחת מאיתנו, לדעתי, סיכוי אמיתי להרגיש יפה וראויה בתחרות הבלתי אפשרי הזו.

3.

החודש התקיים כנס בנושא "מיניות, מוגבלות ועסקים" מטעם המיזם "שווה פיתוח[8]". רונה סופר שהיא קולנוענית, יוצרת, נכה ומנחה מוסמכת למיניות מיטיבה יזמה את הכנס והשתתפה בו. בהזדמנות זו אני ממליצה להאזין לפודקאסט המצויין שלה "[לחישות ונשיכות](#)" שעוסק בנכות, מיניות וקולנוע. בכנס רונה העלתה את החשיבות של הזמנה של מטפלים.ות לכנס, מתן מידע והכללתם בשיח על מיניות של אנשים עם מוגבלות. מיניות היא חלק מה-ADLs (פעולות המכונות Activities of Daily Living) כמו רחצה, אכילה, לבוש וכו'. מדברים עם המטפלים.ות על כל התחומים בהם יש צורך בעזרה, אבל לא מדברים על מיניות. מהחוויה האישית שלי, הדבר נכון גם בבריאות הנפש.

החברה שלנו מקדשת את האדם שבנה את עצמו מאפס ובמו ידיו טיפס למעלה והצלח. כנגד, קיימת בושה סביב הצורך בקבלת עזרה ותמיכה - להיות נטל על אחרים, על המשפחה, על החברה, על הכלכלה אפילו. המושג "תלות", שלרוב מזוהה עם אנשים עם מוגבלות, רווי קונטציות שליליות. לימודי מוגבלות רואים בכך חלק ממנגנון דיכוי אייבליסטי שגורם לכולנו להרגיש לא מספיק מוצלחים.ות ומחנך אותנו להתבייש בכך, להתעלם מהצרכים שלנו (גם המהותיים ביותר) ולא לפנות לעזרה[9]. השאיפה לא להיזקק לעזרה לא רק שאינה אפשרית, אלא גם אינה רצויה. כולנו, עם מוגבלות או בלעדית, נמצאים.ות איפשהו על ספקטרום של תלות במצבי חיים משתנים. כולנו תלויים.ות זה בזה, כולנו פגיעים.ות, שביריים.ות ורחוקים מלהיות מושלמים.ות.

החוסן שלנו מגיע דווקא מתוך התחושה שאנחנו לא לבד, מתחושה של קהילה ושייכות מתוך גישה של ערבות/תלות הדדית. אני חושבת שמאז ה-7 באוקטובר כל זה נהיה מאוד מוחשי.

ואם ניקח את זה לתחום החינוך המיני - המנגנון האייבליסטי שאחראי על דה-לגיטימציה של המושג "תלות" משפיע על כולנו. הוא לוקח מאיתנו את הלגיטימציה לבטא פגיעות ולהיזקק לתמיכה ולעזרה וכנגד, מקטין את הערך החברתי שטמון בטיפול (care) ובאילו שלוקחים. אתו על עצמם. הוא מעמיד סטנדרטים בלתי אפשריים למצויינות ומשאיר את כולנו בתחושת כישלון והחמצה נצחית.

מילים לסיכום

מוגבלות נותנת פרספקטיבה שונה מהחוויה הקאנונית המיינסטרימית ומציעה דרך ייחודית לחיות מחוץ לדפוסים שעוצבו על ידי החברה היכולתנית. אני מזמינה אותנו להמשיך ללמוד על מוגבלות ועל מיניות של אנשים עם מוגבלות ולאמץ מתוך העשייה בשטח ומהכתיבה התיאורטית פרקטיקות, רעיונות וערכים שבכוחם לחזק ולקדם את תחום החינוך המיני. ובמקביל, בלי שמץ של ציניות, להמשיך לפעול יחד כקהילה כדי ליצור כאן עולם טוב יותר לכולנו.

[1] ברלב, ל. (2023). [אנשים עם מוגבלות בישראל 2023: נתונים על האוכלוסייה](#). מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל.

[2] <https://www.israelhayom.co.il/news/defense/article/15266320>

[3] סעיף 5 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998

[4] הולר, רוני. (2018). [לימודי מוגבלות: אתגרים וסוגיות](#). תיאוריה וביקורת, 50, 475-492.

[5] גישה זו היא ברוח "המודל האפירמטיבי למוגבלות". למודלים נוספים: רוטלר, ר. (2020). "עמצאותלות ביחסי טיפול בין הורים לילדיהם בראי זכויותיהם של הורים עם מוגבלות". מחקרי משפט לב, התש"פ, 1200-1209.

[6] רוטלר, ר. (2020) עמוד 1200.

[7] Tobin Siebers. Disability Aesthetics. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2010. Print

[8] מיזם שנועד לקדם מרחב צרכני שיווינוי לאנשים עם מוגבלות. שיתוף פעולה בין ג'וינט ישראל מעבר למוגבלות, ציונות 2000 ואגף קרנות הביטוח הלאומי.

[9] מעניין בהקשר זה המונח "עצמעותלות" interdependence שנוסח מתוך הכרה בקיומה של עצמאות לצד תלות ושחרור ה"תלות" מהדימוי החלש והשלילי שדבק בה ומתוך רצון להדגיש את ההדדיות הדו-כיוונית שבבסיס כל קשר טיפולי.

טכנולוגיה ככלי לקידום שוויון מגדרי ובריאות מינית נשית שלי בלוק, סוציולוגית, אשת מחקר UX וניהול מוצר אשר מתמחה בהיבטים מגדריים בחדשנות טכנולוגית. מייסדת [פמטק ישראל](#).

המושג FemTech הוא כינוי ל-'Female Technology' והוא מתייחס לחדשנות ופתרונות טכנולוגיים במענה לצרכי נשים. פמטק כולל בתוכו כל מוצר, שירות או סטארטאפ שמתייחס לצרכי נשים או מהווה פתרון שמקדם שוויון מגדרי. למשל בתחומים כמו פריון, הריון ולידה, גיל המעבר, מחלות נשיות, שילוב משפחה וקריירה, זוגיות והכרויות, מניעת פגיעות מיניות, אלימות במשפחה ועוד. בנוסף, המושג פמטק מייצג את הדרישה להתאמת מוצרים ושירותים לנשים ולכל המגדרים. זוהי אחת התעשיות הגדולות והמתחזקות בימינו. לאחר שנים של חוסר התייחסות, סוגיות מסדר היום הנשי מקבלות במה ונוצרות הזדמנויות לקידום פתרונות ראויים. נשים הן פלח שוק גדול ומשמעותי מבחינה כלכלית, ועם העלייה באיסוף נתונים, ידע ומודעות לסוגיות מגדריות שונות, הדרישה לפתרונות מצד משתמשות ולקוחות עולה. ישראל, אשר ידועה בעולם כסטארטאפ ניישן, היא דוגמה ומופת לפיתוח טכנולוגי. בנוסף, יש בארץ קהילה חזקה שרואה את החשיבות שבקידום שוויון מגדרי. **שילוב זה תורם לכך שתעשיית הפמטק הישראלית מובילה בעולם, על אף גודלה היחסי של ישראל.**

פמטק ישראל היא קהילה מקצועית אשר מטרתה הן לחזק את אקוסיסטם הפמטק הישראלי בתעשייה המקומית והבינלאומית: העלאת המודעות לפוטנציאל והחשיבות של התחום והעמקת הידע בפיתוח מוצרים מותאמים לכל המגדרים; הקמת פלטפורמות מקצועיות לדיון והתייעצות, הכשרות והקניית כלים מעשיים; הובלת שיתופי פעולה בין כל הארגונים והשחקנים הרלוונטיים לקידום האקוסיסטם; יצירת חיבורים מקצועיים, הזדמנויות עסקיות וכלכליות בתעשייה המקומית והבינלאומית. אם תרצו לקחת חלק, הצטרפו ל**קהילה בפייסבוק**.

מהם בכלל צרכי נשים ואיך חדשנות קשורה?

אם נלך אחורה בזמן, המושג פמטק מתייחס למעשה לפתרונות הטכנולוגיים היחידים שיועדו לנשים - טכנולוגיות בתחום רפואת נשים. יותר מדויק יהיה אפילו לומר טכנולוגיות בתחום פריון ולידה, מה שעדיין נתפס במקומות מסוימים כהבדל היחיד בין גברים ונשים. היום, לאחר היסטוריה ארוכה בה נשים לא נכללו במחקרים ולא נאסף מידע על היבטים מגדריים או תופעות שקיימות רק אצל נשים, הרפואה המערבית כבר מתחילה להכיר בכך שנשים אינן גברים קטנים עם רחם, אלא יש להן מאפיינים וצרכים ייחודיים. למשל, נשים מראות סימנים אחרים מגברים לקראת אירוע לב, הביטויים של הפרעות קשב וריכוז אצלן אחרים והן זקוקות למינונים שונים של תרופות. מוצרי פמטק בעולמות הבריאות יכולים להיות אפליקציית מעקב אחרי המחזור החודשי, משאבת הנקה חכמה, אולטרסאונד ביתי או אפליקציית AI שמחשבת התאמה של מינון תרופתי לתנודות הורמונליות של המחזור החודשי.

בהמשך להתפתחות ביחס לרפואת נשים, כיום מתחזקת ההבנה ש'צרכי נשים' אינם רק צרכים שנובעים מהבדלים פיזיולוגיים, אלא מחוויות יומיומיות שונות. להלן מספר דוגמאות: לנשים דפוסי נסיעה שונים - הן מהוות רב מתוך צרכני התחבורה הציבורית, נוסעות באוטו למרחקים קצרים יותר ועוד. אופי ההשתתפות שלהן בשוק העבודה אחר - הסללה למקצועות שונים, הפסקות בשל חופשות לידה, ביקוש למשרות חלקיות וכדומה. הן בדר"כ אחראיות על הטיפול במשק הבית ובבני משפחה מבוגרים, הן מרגישות פחות בטוחות במרחב הציבורי וכן הלאה. אם כך, פתרונות פמטק יכולים להיות גם אפליקציה שמסייעת לנהל טיפול בקרוב חולה, תכשיט חכם שבעת זיהוי אותות מצוקה יכול להפעיל את המצלמה בטלפון או לפנות למשטרה, או אפילו פיצ'ר בלינקדאין שמאפשר לסמן פרק בקורות החיים כחופשת לידה, ובכך מנרמל הפסקות עבודה לטובת טיפול בילדים.

פמטק מייצג גם את הצורך בחשיבה מודעת מגדר בכל השלבים של פיתוח ועיצוב מוצרים: משנות ה-70 רגולציה בתחום הבטיחות ברכב נשענת על שימוש בבובות למבחני ריסוק של רכבים במידות של גברים בלבד. **רק ב-2022** (!) הושקה בובת ריסוק שמידותיה מתאימות למימדים ומבנה הגוף של נשים. בממוצע, נשים נמוכות יותר ושוקלות פחות, יש הבדלים בכוח השריר, מה שמשחק תפקיד חשוב בתגובה לפגיעה, וכמובן יש הבדל משמעותי בהתאמת הכיסא וחגורת הבטיחות היות ויש הבדל בצורת הגוף - חזה, ירכיים, מרכז הכובד של הטורסו וכדומה. והנתונים מראים שאכן, נשים נפגעות יותר. זוהי דוגמה אחת מיני רבות לצורך בחשיבה מודעת מגדר כאשר מפתחים מוצרים ושירותים טכנולוגיים.

הזדמנויות במרחבים אינטימיים

מוצר פמטק קלאסי הוא אפליקציה מעקב מחזור חודשי, כמו אפליקציית Clue שהמייסדת שלה אידה טין היא שטבעה את המונח FemTech. אפליקציות אלו מאפשרות לעקוב אחרי מאפייני הווסת כמו גם אחרי תסמינים כמו עייפות, ריכוז, חשק מיני ועוד. יש אפליקציות שיש להן דגש על התאמת תזונה וספורט, יש כאלה שמטרתן לתת ליווי נוח בניסיון להיכנס להריון, ויש גם אפליקציה מדליקה בשם Teena שמיועדת לנערות בכניסתן לתהליך ההתבגרות. כיום, כל האפליקציות הללו משלבות תוכן לקריאה או צפייה במטרה לאפשר למשתמשת ללמוד באופן עצמאי על הנושא. **באפליקציה והאתר של Clue יש אנציקלופדיה** של מאמרים על אמצעי מניעה, פרויקט, סקס ואפילו להט"ב ושוויון מגדרי! **אפליקציית Teena לנערות** מציעה מאמרים בנושאים רלוונטיים לצעירות כמו שמירה על עור הפנים מאקנה וביקור ראשון אצל הגניקולוג. יש בה אפילו תוכן ייעודי להורי הנערות!

כאמור, פמטק הוא תת תחום של מוצרים שנועדו לתת מענה לסוגיות נשיות שעד כה לא זכו לתשומת לב מספקת. ה-'Data Gap', מושג המתאר את הפער במידע ונתונים אודות תופעות נשיות ואחד התחומים הללו הוא אינטימיות ומיניות. אם לא הספיקו לנו הפערים, אז 'פער האורגזמה' הוא כינוי לתופעה לפיה גברים חווים משמעותית יותר אורגזמות מנשים, אבל לא מסיבה פיזית מהותית. זהו אחד הנושאים שהמחקר בהם נזנח ואין הרבה ידע ונתונים עליו. **Lioness** מציעה ויברטור חכם ומסע חיפוש אישי המכונה "Sexploration". השימוש בויברטור החכם מאפשר לראות באופן גרפי דפוסים של עונג מיני וללמוד מה עושה לך טוב או פחות טוב. החברה גם שואפת לאסוף נתונים שיאפשרו מחקר נרחב בתחום. בלינק המצורף אפשר לקרוא על דפוסי אורגזמה למשל.

גיוס היתרונות של טכנולוגיה למשימה של חינוך מיני

דוגמה קלאסית שכדאי להתעכב עליה בהקשר של שימוש בטכנולוגיה כמענה לסוגיות של חינוך מיני, היא **לומדות למקום העבודה בנושא של פגיעות מיניות**. החוק מטיל על גופים מעסיקים את החובה לנקיטת אמצעי מניעה לטובת יצירת מרחב נעים ובטוח במקום העבודה. יש מקום לדון על היעילות של לומדה לעומת מפגש אינטימי עם מדריכה מקצועית, אבל ללומדה יש את היתרונות שלה: לארגון גדול מפגש מצומצם עם אישה מקצוע עלול לעלות הרבה ויש בו מורכבות לוגיסטית. לומדה מאפשרת להגיע לכל העובדות, כולל אלו שאינם מגיעים למשרד, בזמן שמתאים להם. עוד, היא מאפשרת עדכון קל של החומר במידת הצורך, למשל בהתאם לסוג העבודה, קהל היעד וכדומה.

דוגמה יותר מעניינת לשילוב הכוחות של טכנולוגיה עם אתגרי חינוך בנושא היא **סטוריז** - אפליקציה לנוער שנועדה לאפשר למידה על פגיעות מיניות באופן שמותאם להם, במשחק! המשתמשת למעשה עוברים בתוך סיפור קומיקס בו הם בוחרים מה גיבורת הסיפור יעשו במקרים כמו חיזור, חשיפה לתכנים מיניים או סיטואציות רגישות אחרות. האפליקציה מספקת למשתמשת מידע חינוכי חשוב וגם משוב מיידית לפעולותיהם. זהו בעצם תרגיל בקבלת החלטות, שמבוסס על למידה תוך משחק אינטראקטיבי. סטוריז היא פרי עבודתה של עמותת תודעה - ארגון הסברה להתמודדות עם פגיעות מיניות, שפותחה בתמיכה ומימון של משרד הרווחה. לצערי, האפליקציה אינה פעילה בימים אלו.

להבדיל ממתודולוגיות מסורתיות כמו קבוצות טיפול, שיעור בבית ספר או ייעוץ אישי, פלטפורמות דיגיטליות מאפשרות הגעה לקהל רחב מאוד בעלות נמוכה של משאבים שונים. היכולת לתת מענה נרחב מאפשרת קרקע להתפתחות של פתרונות עבור אוכלוסיות קצה וסוגיות שאחרת לא היה "משתלם" לייצר עבורן פתרונות, והן היו נותרות ללא מענה מספק. **הסיפור של גבי** היא אפליקציה אשר מיועדת לתת כלים לחינוך מיני עבור ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים. היא מיועדת לשמש כלי מלווה להורים, לצוות החינוכי ולמטפלים ואינה עומדת כאמצעי למידה עצמאי. על פי יוצריה "האפליקציה נולדה מתוך האמונה כי לכל אחד באשר הוא הזכות לקבל ידע, הדרכה, ייעוץ והזכות לשוחח בנושא מיניות".

מאפיין נוסף ומשמעותי שיש לכלים דיגיטליים הוא אנונימיות. בהקשר של חינוך מיני, הרצון באנונימיות ברור והיכולת לתת תשובות וכלים מבלי לחשוף את הפונה יכולה להיות כל ההבדל. **ראג'י**, היא צ'אטבוט פקיסטנית שמדברת עם נשים ונערות בפקיסטן על נושאים כמו גוף האשה, היגינה נשית ושוויון מגדרי. בפקיסטן, נערות לא מתרחצות במשך שבוע ולא הולכות לבית הספר בתקופת המחזור, מרוב בושה. זהו נושא מושתק, ולנערות אין כתובת לשאלות בנושא. ראג'י מאפשרת קבלת מידע אינפורמטיבי בצורת שיחה אמפטית ותומכת. היתרון של צ'אטבוטים במקרה הזה הוא שהם מאפשרים ליווי לטווח ארוך (לעומת שיחה או וידאו חד פעמיים), הם זמינים 24/7 והם נקיים משיפוטיות. אחרי פיילוט שנעשה עם 500 נערות, הנוכחות שלהן בבתי ספר עלתה ב-95%, והן חזרו להתרחץ והצליחו להימנע מזיהומים.

טכנולוגיה היא כבר חלק אינטגרלי מהמציאות שלנו והנוכחות שלה בחיינו רק תתחזק. היא מקור משמעותי לאתגרים וקשיים מעולמות החינוך המיני. עם זאת, יש לה יתרונות רבים שבשילוב חשיבה יצירתית ומקצועית יכולים להניב פתרונות חיוביים לתחום. המציאות מראה שתעשיית הטכנולוגיה מוטה ויש תתי תחומים שיש בהם יותר עשייה ופיתוח מתחומים אחרים. סייבר וגיימינג למשל הם תחומים פופולריים ורווחיים הרבה יותר מאשר פמטק ועולמות החינוך. משמעות הדבר היא שעל מנת לממש חזון של חדשנות טכנולוגית בחינוך מיני, יש צורך במעורבות ודחיפה של התחום על ידי מחנכות. ומטפלות. ששמעוניינים לשפר את המענים בתחום. הכרות עם הנושא היא הצעד הראשון בדרך לחזון.

לרגל חודש בריאות האשה, ירושלים מארחת מיטאפ היכרות והזדמנויות בנושא חדשנות בבריאות נשים מנקודת מבט מגדרית. בואו להכיר את תחום הפמטק המתפרץ, לפגוש דמויות מפתח מהתחום ולשמע על הזדמנויות מקצועיות וחיבורים אסטרטגיים!

[פרטים נוספים והרשמה](#)

פדגוגיה אקטיביסטית כפרקטיקה לחינוך מיני
ד"ר אדוה ברקוביץ'-רומנו, עו"ס, אקטיביסטית ומומחית ליזמות, מגדר ומיניות.
מרצה בב"ס לעו"ס אוני' תל אביב ובתכנית למגדר, בר אילן. רכזת מגדר ומיניות
באגף החינוך, רמת השרון.

כמנחות חינוך מיני, אנו מכירות בכוח שיש לידע ולמודעות. אך מה אם נוכל לקחת זאת צעד אחד קדימה? מחוללות (agency) הוא אחד המושגים המרכזיים בחינוך מיני אותו אנו שואפות לאפשר, להעצים ולפתח בתהליכים החינוכיים שאנו מנחות. מחוללות היא היכולת לזהות את הרצונות שלי ולפעול להגשים אותם – מתוך הכרה בעצמי כסובייקט. מחוללות מינית (sexual agency) היא היכולת של הנערה/ה להרגיש שהיא/הוא זכאי/ת לרצות מיניות ולפעול לטובת הרצונות המיניים שלו/ה. מתוך ההבנה הפמיניסטית הבסיסית ש"האישי הוא הפוליטי" – קיימת ההבנה שגם ההחלטות היומיומיות של החיים הן חלק ממבנה פוליטי - מתוך כך נולד המושג Everyday life politics (Kallio,2007). ההבנה זו מאפשרת לנו לראות כי האופן בו נערות ונערים מעצבים/ות את הזהות שלהם/ן במרחב - הם/ן למעשה פועלים/ות בתוך יחסי הכח החברתיים-מגדריים ומביעים את המודעות שלהם/ן לכוחות אלה - ולכן אפשר לראות בכל נערה/ה כבעלת מסוגלות אקטיביסטית. הבנה זו מאפשרת להם/ן לראות מעבר להבניות החברתיות. גישה זו מתכתבת עם התיאוריה של פאולו פריירה, שטען כי חינוך אמיתי אינו מסתכם בהעברת ידע גרידא, אלא צריך לפתח חשיבה ביקורתית ולעודד פעולה לשינוי חברתי. פריירה ראה בחינוך כלי לשחרור ולהעצמה, המאפשר ללומדים/ות להבין את המציאות החברתית שלהם/ן ולפעול לשינוי. על ברכי גישה זו התפתחה הפדגוגיה הפמיניסטית - גישה חינוכית המעודדת תלמידים/ות לזהות, לנתח ולאתגר באופן ביקורתי מבנים חברתיים ותרבותיים של אי-שוויון מגדרי. הגישה מדגישה את חשיבות הפעולה והמעורבות האקטיבית של תלמידים/ות בקידום שינוי חברתי, תוך שימוש במגוון כלים ופלטפורמות. מחקרים מראים כי שילוב אקטיביזם בחינוך מיני מעצים תלמידים/ות, מגביר את מעורבותן/ם בלמידה, ומאפשר להן/ם ליישם את הידע שרכשו בחיי היומיום. זוהי הזדמנות ייחודית עבורנו כמנחות/ים להוביל שינוי משמעותי מעבר לגבולות הכיתה, ולטפח דור של נוער מעורב ואכפתי, המאמץ גישות של אחריות חברתית וסולידריות.

אז איך זה נראה בפועל?

אנחנו רגילות לעורר שיח ביקורתי בסדנאות שלנו ביחס להבניות החברתיות ונורמות מסוימות ביחס למין ומיניות. הרעיון הוא לקחת את התפיסה הביקורתית לשלב הבא - לפעולה אקטיבית לשינוי. בשנים האחרונות אני מנחה תהליכי אקטיביזם במסגרות שונות לנוער ומלווה צוותים המנחים תהליכים אלה. כך למשל בתהליך שיתוף ציבור, מועצת הנוער יזמה וערכה סקר לנוער בנושא חינוך מיני בבתי הספר; בסמינר מנהיגות לקידום מיניות בריאה, הנערים והנערות יצרו תערוכת כרזות בגרפיטי במטרה לעודד מרחב בטוח; קבוצה אחרת יצרה מדבקות לווטסאפ עם מחמאות מגוונות שלא עוסקות במראה כדי לעודד דימוי עצמי חיובי; בעקבות האקתון לנוער קבוצה של נערות הקימה אתר אינטרנט המקדם דימוי

גוף חיובי; קבוצה אחרת הכינה קופסא בשירותי בית הספר בה כל אחת יכולה לשים ולקחת מוצרי היגיינה כשהיא צריכה. וקבוצה בכיתה ו' יצרה מגוון תחנות בנושא שוויון מגדרי לציון יום האישה הבינ"ל. הדוגמאות האלה מצטרפות לדוגמאות מעוררות השראה ממחקרים בעולם בהם צוינו פעולות אקטיביסטיות מגוונות: תלמידים/ות בתיכון באנגליה יצרו ותחזקו חשבונות ברשתות חברתיות לקידום מודעות לנושאים פמיניסטיים. הם/ן השתמשו בהאשטאגים ייחודיים, יצרו ממים מקוריים, ושיתפו סרטוני TikTok קצרים המתגרים סטריאוטיפים מגדריים (Ringrose et al., 2019); תלמידים/ות באוסטרליה, יצרו קולאז'ים של פרסומות המחפיצות נשים, והציגו אותם בתערוכה בית ספרית. לצד כל קולאז', הם/ן הציגו גרסה מתוקנת המציגה ייצוג מכבד ושוויוני. קבוצה אחרת ארגנה סדרת סדנאות לכיתות הצעירות בנושא הסכמה מינית. הם/ן פיתחו משחקי תפקידים, סרטונים קצרים, ופעילויות אינטראקטיביות להעברת המסר (Ollis, 2017); תלמידים/ות באנגליה יזמו "שבוע מודעות לאלימות במערכות יחסים" בבית הספר, שכלל הרצאות אורח, דוכני מידע, ופעילויות יצירתיות להעלאת מודעות (Ringrose et al., 2019).

בחלק מהמקרים תהליכי האקטיביזם מתרחשים בתוך מסגרת מובנת המעודדת יזמות, אך במקרים אחרים האקטיביזם מגיע באופן אותנטי מהנערה/ה. כך למשל במקרה של רותם אלישע שיזמה את קבוצת "מפסיקות לשתוק – נלחמות למען החופש והשוויון" שפעלה בניסיון לקדם אכיפת קוד לבוש שיוויונית ומכבדת בבתי הספר. דוגמאות נוספות אפשר לראות בפרויקט גמר במגמת תקשורת חזותית בנושא האשמת הקורבן ובסרטון גמר במגמת קולנוע בנושא אלימות בזוגיות. דרך אחרת היא באמצעות עבודת חקר לבגרות שהנחתי בנושא פגיעות מיניות בתחום האפור. מחקר זה זכה במקום הראשון בתחרות ארצית למחקרי נוער והוצג בכנס בינ"ל. אלו רק כמה דוגמאות לדרכים שבהן תלמידים/ות יכולים לקחת את הידע שרכשו בשיעורי חינוך מיני ולהפוך אותו לפעולה משמעותית. האקטיביזם מאפשר להן/ם לא רק להבין נושאים כמו מיניות בריאה, ביקורת על הבנייה מגדרית, או מניעת אלימות מינית, אלא גם לפעול באופן ממשי לשינוי השיח והמציאות סביבן/ם.

אז מה תפקידנו כמנחות/ים בתהליך זה? איך אנחנו יכולות לתמוך ולהנחות אקטיביזם בחינוך מיני? הנה כמה דגשים:

- **יצירת מרחב בטוח:** עלינו ליצור סביבה תומכת שבה תלמידים/ות מרגישים בנוח לחקור רעיונות, להביע דעות, ולקחת סיכונים יצירתיים. זה כולל קביעת כללי יסוד לדין מכבד והקשבה פעילה.
- **העצמה וחיזוק מסוגלות:** עלינו לעזור לתלמידים/ות לזהות את הכוחות והיכולות שלהן/ם, ולעודד אותן/ם להאמין ביכולתן/ם להוביל שינוי. כאן המקום לעורר השראה ולספר על דוגמאות לאקטיביזם שנעשה על ידי נערות ונערים.
- **מתן כלים וידע:** עלינו לספק לתלמידים את הידע והמיומנויות הדרושים לאקטיביזם אפקטיבי. זה יכול לכלול סדנאות על תכנון קמפיינים, שימוש אפקטיבי ברשתות חברתיות, או טכניקות לשכנוע והעברת מסרים.
- **תיווך והנחיה:** עלינו לסייע לתלמידים/ות לנווט את המורכבויות של פעילות אקטיביסטית. זה כולל עזרה בהגדרת מטרות ראליות, פיתוח אסטרטגיות פעולה וסיוע בהתמודדות עם אתגרים והתנגדויות.

- **רפלקציה וחשיבה ביקורתית:** עלינו לעודד תלמידים/ות לחשוב באופן ביקורתי על הפעולות שלהן/ם ועל השפעתן. זה יכול לכלול דיונים קבוצתיים, כתיבת יומנים רפלקטיביים, או ניתוח מקרי בוחן של אקטיביזם.
- **נטוורקינג:** עלינו לעזור לתלמידות/ים להתחבר למשאבים ולארגונים רלוונטיים בקהילה. זה יכול לכלול יצירת קשר עם ארגוני נשים מקומיים, מרכזי סיוע לנפגעות תקיפה מינית, או קבוצות +LGBTQ.
- **תמיכה רגשית:** אקטיביזם יכול להיות מתיש רגשית. עלינו לספק תמיכה רגשית לתלמידות/ים, לעזור להן/ם להתמודד עם תסכולים ואכזבות, ולחגוג הצלחות.

כדי לשלב בסדנאות שלנו הבטים אקטיביסטיים אנחנו צריכות לעבור משלב של פיתוח חשיבה ביקורתית לשלב שבו אנחנו מעמיקות/ים עם הכיתה את ההבנה אודות הגורמים הרבים לתופעה עליה אנחנו מדברות/ים - כמו למשל סטנדרט כפול ביחס למיניות של נערות ונערים. בעבודה בקבוצות קטנות, כל קבוצה תדון לעומק בסיבות המובילות לכך שנערות נשפטות באופן שלילי על אותה התנהגות שנערים זוכים למחמאות ותיוג חיובי. אחרי דיון בגורמים, יהיה קל לעבור לשלב הרעיונות לפתרון. בשלב הרעיונות כל אחד.ת מציע.ה מספר פתרונות ללא סינון. הקבוצה מקיימת דיון על כל רעיון ובוחנת בעיקר את מידת ההתכנות להוציאו לפועל בהובלת חברי/ות הקבוצה. לאחר שהקבוצה בוחרת רעיון מוביל - כדאי לחזור למליאה בה כל קבוצה תקבל משוב במטרה לשפר את הרעיון יותר ויותר. לעיתים בשל קוצר הזמן בסדנאות - לא נוכל ללוות את התלמידות/ים לאורך תקופת יישום הרעיון. ובכל זאת לא הייתי מוותרת על עצם הדיון ברעיונות לשינוי. עצם החשיבה אקטיביסטית, היזמית, מובילה בזמן מאוד קצר להעלאת מודעות ושינוי תפיסתי ביחס לאתגר אותו אנחנו רוצות/ים לפתור. היא מעודדת אחריות חברתית וסולידריות שעשויות כשלעצמן לפתח אחריות חברתית במצבי סיכון. חשוב לזכור כי תפקידנו הוא להנחות ולתמוך, לא להכתיב. האקטיביזם צריך לנבוע מהתלמידות/ים עצמן/ם, מהנושאים שמעניינים אותן/ם ומהדרכים שבהן הן/ם רוצות/ים לפעול. עלינו לספק את המסגרת והתמיכה, אך לאפשר להן/ם להוביל את התהליך.

לסיכום, פיתוח אקטיביזם בחינוך מיני מאפשרת הזדמנות ייחודית להפוך את הלמידה למשמעותית ורלוונטית יותר עבור התלמידות/ים. זו דרך להעצים אותן/ם, לפתח את המחוללות שלהן/ם, ולטפח דור של נוער מעורב ואכפתי.

מקורות:

Ringrose, J., Mendes, K., Whitehead, S., & Jenkinson, A. (2021). Resisting rape culture online and at school: The pedagogy of digital defence and feminist activism lessons. In Violence, victimisation and young people: Education and safe learning environments (pp. 129-153). Cham: Springer International Publishing.

Ollis, D. (2017). The power of feminist pedagogy in Australia: Vagina shorts and the primary prevention of violence against women. Gender and Education, 29(4), 461-475.

התפתחות מינית,
חינוך מיני ומוגנות
מינית בילדות:
החל מינקות ועד סוף
בית ספר יסודי

הטבה לחברות וחברי
האגודה לחינוך מיני
ישראל
הנחה של 500 ש"ח בשכר הלימוד

לימודי התעודה
המקיפים ביותר בארץ
עם התמחות במיניות
בילדות

מרכז AYANA
אינא
ד"ר חן קנצ'ו פוסלר

*ההטבה בתוקף עד ה-08.10.24, ללא כפל הטבות
למימוש ההטבה יש לציין בטופס הרישום - חברה באגודה לחינוך מיני בישראל

הנחה של 500 ש"ח על שכר הלימוד

מרכז אינא פותח מחזור נוסף למסלול הלימודים המקיף ביותר בארץ בנושא - מיניות בילדות: חינוך מיני, מוגנות מינית והתפתחות מינית של ילדות וילדים מהגיל הרך ועד סוף בית ספר יסודי. לבחירה אחד משני מסלולי לימוד -מ סלול בוקר ימי רביעי ומסלול ערב ימי שני. הקורס מתקיים במתכונת היברידית - 14 מפגשים פרונטליים ו-10 מפגשי זום.

למימוש ההטבה יש לציין בטופס הרישום - חברה באגודה לחינוך מיני בישראל

לפרטים נוספים והרשמה<<

עד כאן להפעם.

לפרסום במידעונים הבאים, או לכל רעיון או עניין אחר, מוזמנות.ים לפנות אלינו במייל sexed.aguda@gmail.com.

עורכות:

עטר רוזנפלד, ד"ר נטע ארנון שושני

